

Ramar för utgiftsområdena 8 och 10–12

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda socialförsäkringsutskottet tillfälle att avge yttrande över de delar av budgetpropositionen för 2010 (volym 1) jämte motioner som berör socialförsäkringsutskottets ansvarsområde. Med anledning härav yttrar sig socialförsäkringsutskottet över regeringens förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområdena 8 och 10–12, beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och statsbudgetens inkomster såvitt avser socialavgifter m.m. jämte motioner i motsvarande delar.

Utskottet yttrar sig över följande motioner:

Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 4–5, 8 och 17

Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 4–6 och 8

Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 10, 14–16, 34 och 45

Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3–4, 6 och 18

Sk412 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1–3.

Utskottet yttrar sig vidare över regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, lagförslag 3.1 och förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980), lagförslag 3.2.

Utskottet avger följande yttrande.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 8 Migration

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2010	5 751	+5	+174	+65
2011	5 580	+5	-316	-60
2012	5 325	0	-316	-60

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2010, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2011 och 2012. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi260 yrkandena 5 och 8, Fi261 yrkandena 5 och 6 samt Fi262 yrkandena 4 och 6.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2010	101 719	+3 030	+5 316	+2 503
2011	94 745	+3 230	+7 239	+2 703
2012	90 541	+3 380	+8 126	+2 803

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2010, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2011 och 2012. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi260 yrkandena 5 och 8, Fi261 yrkandena 5 och 6 samt Fi262 yrkandena 4 och 6.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2010	41 503	0	+1 500	0
2011	40 352	0	+1 700	+150
2012	39 465	0	+1 700	+300

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2010, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2011 och 2012. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi261 yrkandena 5 och 6 och Fi262 yrkandena 4 och 6.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2010	69 913	+410	+3 000	+20
2011	71 461	+510	+3 300	+3 220
2012	72 786	+560	+3 400	+5 720

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2010, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2011 och 2012. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi260 yrkandena 5 och 8, Fi261 yrkandena 5 och 6 samt Fi262 yrkandena 4 och 6.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2010	233 501	–	+1 900	0

Utskottet har inga invändningar mot regeringens förslag till beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker förslaget samt avstyrker motion Fi261 yrkande 8.

Statsbudgetens inkomster

Allmänt

Socialavgifter utgörs enligt socialavgiftslagen (2000:980) av arbetsgivaravgifter och egenavgifter och tas ut för att finansiera systemen för social trygghet. Dessutom tas allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift ut för att finansiera den inkomstgrundade ålderspensionen.

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och andra personer på ersättning främst i form av löner, arvoden och andra skattepliktiga förmåner. Avgiftsunderlaget består av summan av de avgiftspliktiga ersättningar som har lämnats under en kalendermånad. Arbetsgivaravgifterna uppgår, efter en sänkning med 1 procentenhet fr.o.m. den 1 januari 2009, till 23,93 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 6,71 %, arbetsmarknadsavgiften 2,43 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Egenavgifter betalas av fysiska personer i första hand på överskott av näringsverksamhet i vilken den som har inkomsten har arbetat i inte oväsentlig omfattning. Egenavgifterna uppgår, efter en sänkning med 1 procentenhet fr.o.m. den 1 januari 2009, till 22,22 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 6,93 %, arbetsmarknadsavgiften 0,50 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Arbetsgivare och egenföretagare ska också enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift betala allmän löneavgift med 7,49 % av avgiftsunderlaget.

Såvitt gäller personer som vid årets ingång fyllt 65 år ska endast arbetsgivar- och egenavgifter i form av ålderspensionsavgift betalas. Däremot tas inte någon allmän löneavgift ut på ersättningar till denna grupp. Inte heller tas avgifter ut på inkomster till personer som är födda 1937 eller tidigare.

För företaget i stödområde A finns en regional stimulans, som är utformad så att den ryms inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EG-regler. Företag inom bl.a. sektorerna fiske, jordbruk och transport är därmed uteslagna. Stimulansen lämnas genom avdrag på 10 % vid beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Avdraget avseende arbetsgivaravgifter är maximerat till 7 100 kr per månad och avseende egenavgifter till 18 000 kr per år.

Den 1 juli 2007 sänktes det samlade uttaget av arbetsgivar- och egenavgifter liksom den allmänna löneavgiften för personer som fyllt 18 men inte 25 år. Nedsättningen innebar att avgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades åldersgruppen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som avgifterna sänktes ytterligare. De nya lägre avgifterna omfattar numera hela ålderspensionsavgiften men endast en fjärdedel av övriga avgifter.

Allmän pensionsavgift utgör 7 % av avgiftsunderlaget och betalas av den som har inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete (betalas dock inte av den som är född 1937 eller tidigare). Avgiften finansierar inkomstpension och tilläggspension och är avdragsgill vid taxeringen.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna fick före 2007 ett generellt avdrag med 5 % av underlaget göras för varje månad. Inkomståret 2006 uppgick avdraget för arbetsgivare till högst 3 090 kr per månad. För egenföretagare var avdraget maximerat till 9 000 kr per år. Från och med 2008 har det generella avdraget helt upphört att gälla.

Enligt lagen (2006:294) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2006 och 2007 kunde ett enmansföretag få sänkta arbetsgivaravgifter på ersättning som utgavs till den som först anställdes i företaget. Reglerna innebar att endast ålderspensionsavgiften behövde betalas i dessa fall. Lagen avskaffades vid utgången av 2006.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010. Inkomsten till statsbudgeten av socialavgifter och löneskatter men efter avdrag för bl.a. nedsättningar av socialavgifter beräknas uppgå till 388 miljarder kronor.

Som en följd av att utgiftsnivåerna har ändrats föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare sänks till 5,95 % av avgiftsunderlaget och för egenföretagare till 6,78 %. Eftersom sysselsättningen minskar samtidigt som de utgifter som arbetsmarknadsavgiften ska finansiera ökar föreslår regeringen att arbetsmarknadsavgiften för arbetsgivare höjs till 4,65 % av avgiftsunderlaget och för egenföretagare till 2,11 %. Då justeringen av de båda avgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag föreslår regeringen en sänkning av den allmänna löneavgiften till 6,03 %. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

I propositionen aviseras en nedsättning av egenavgifterna för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med 5 procentenheter från den 1 juli 2010. Nedsättningen är dock avsedd att tillämpas på inkomster som uppbärs fr.o.m. den 1 januari 2010. Enligt regeringen utgör egenavgifterna en stor kostnad för många näringsidkare. En nedsättning av egenavgifterna kan därför göra det mer attraktivt att driva ett eget företag och samtidigt sänka tröskeln för den som överväger att starta ett företag. Mot bakgrund av den nedsättning som redan gäller för unga bör den aviserade nedsättningen omfatta näringsidkare i åldern 26–64 år. Nedsättningen bör vidare uppgå till högst 10 000 kr per år vilket innebär att marginaleffekten minskar för inkomster upp till 200 000 kr. Det ska dock krävas att överskottet i näringsverksamheten uppgår till minst 40 000 kr. Ett stöd i form av nedsatta egenavgifter riskerar enligt regeringen att påverka konkurrensen och kan därför komma att anses utgöra statsstöd enligt EG:s regler om statligt stöd till näringslivet. Nedsättningen bör därför vara förenlig med kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse och hanteras som en del av deklarationsförfarandet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag senare under riksmötet.

I propositionen aviseras vidare sänkta egenavgifter till följd av förlängd karenstid för enskilda näringsidkare. För försäkrade med inkomster av annat förvärvsarbete bör det införas en karenstid om sju dagar i stället för en dag. Enligt regeringen kan sjukförsäkringsavgiften därmed sänkas med 0,74 procentenheter från den 1 juli 2010. Vidare anser regeringen att det

för denna grupp bör införas en möjlighet att välja mellan 7, 14, 30, 60 eller 90 dagars karenstid. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag senare under riksmötet.

Motionerna

Socialdemokraterna

Mona Sahlin m.fl. (s) begär i motion Fi260 yrkandena 4 och 17 att riksdagen godkänner Socialdemokraternas beräkning av statsbudgetens inkomster för 2010. Motionärerna anser att nedsättningen av socialavgifter för unga ska avskaffas och förordar i stället att arbetsgivaravgifterna tillfälligt sänks med 15 procentenheter för enmansföretagare som gör sin första anställning. Denna nedsättning ska enligt motionärerna gälla under 2010 och 2011.

Vänsterpartiet

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Fi261 yrkande 4 att riksdagen beslutar om förändrade inkomster för 2010 enligt uppställning i motionen. Motionärerna anser att nedsättningen av socialavgifter för unga ska avskaffas och att socialavgifterna ska höjas generellt med 1 procentenhet. Motionärerna vill i stället att socialavgifterna för småföretag sätts ner, att avdrag på arbetsgivaravgifterna medges för cykel samt att arbetsgivaravgifterna sätts ned för den först anställda. Vidare förordar de att sjuklöneperioden för mindre företag slopas, vilket medför en kostnad för staten. I samma motion yrkande 8 begärs beslut om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Motionärerna anser att ATP-pensionerna ska räknas upp med 6 %, vilket minskar inkomsterna till statsbudgeten.

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Fi299 yrkandena 10 och 14 förslag om att avskaffa såväl nedsättningen av socialavgifter för unga som den generella sänkningen av socialavgifterna med 1 procentenhet. I samma motion yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att arbetsgivaravgifterna ska sänkas med 5 procentenheter på lönesummor upp till 800 000 kr och att egenavgifterna ska sänkas för alla åldersgrupper med 7,5 procentenheter, dock högst 15 000 kr per år. I yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om sänkta socialavgifter i soloföretag. Motionärerna anser att avgifterna ska sänkas till 10,21 % för den först anställda. I yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om slopad arbetsgivaravgift och förmånsskatt vid inköp av cykel. Arbetsgivaravgifter ska enligt motionärerna slopas för cykel om arbetsgivaren köper en cykel till den anställda för högst 5 000 kr. I yrkande 45 begärs beslut om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Marie Engström m.fl. (v) begär i motion Sk412 yrkandena 1–3 tillkännagivanden om sänkta arbetsgivar- och egenavgifter och sänkta arbetsgivaravgifter för soloföretag.

Miljöpartiet de gröna

Maria Wetterstrand m.fl. (mp) begär i motion Fi262 yrkandena 3 och 18 att riksdagen godkänner Miljöpartiets beräkning av statsbudgetens inkomster för 2010. Motionärerna anser att arbetsgivaravgifterna generellt ska sättas ned med 10 procentenheter på lönesummor upp till 740 000 kr, att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga i åldern 18–25 år ska avskaffas samt att soloföretagare endast ska betala ålderspensionsavgiften för den först anställda under det första året.

Utskottets bedömning

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen framhållit vikten av att det finns ett samband mellan socialförsäkringsförmåner och socialavgifter liksom att avgifter i möjligaste mån bör betalas för eller av den som omfattas av socialförsäkringssystemet.

Eftersom regeringens förslag om förändrade avgiftsnivåer inom ramen för ett oförändrat uttag ligger i linje med detta principiella ställningstagande tillstyrker utskottet förslaget.

Utskottet är dock berett att frånga sin principiella inställning om att det bör föreligga ett samband mellan avgifter och förmåner när det gäller den aviserade nedsättningen av egenavgifterna för enskilda näringsidkare med 5 procentenheter, dock högst 10 000 kr per år. Vidare är det aviserade förslaget om sänkta egenavgifter till följd av förlängd karenstid helt i linje med principen om samband mellan förmåner och avgifter.

Däremot kan utskottet inte ställa sig bakom motionsförslag om ändrat avgiftsuttag i olika avseenden och för olika grupper, t.ex. för den först anställda i ett enmansföretag eller för cykel. När det gäller ung arbetskraft sänktes avgiftsuttaget så sent som den 1 januari 2009 för att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Samtidigt infördes den generella nedsättningen med 1 procentenhet. Utskottet kan inte heller ställa sig bakom ett slopande av sjuklöneperioden.

Utskottet har tidigare konstaterat att pensionärerna från och med 2002 kompenseras för besparingarna på basbeloppet genom en skattelättnad. Denna bestod i att den särskilda skattereduktion som löntagare och andra med pensionsgrundande inkomster medgetts som kompensation för den allmänna pensionsavgiften utvidgades till att omfatta pensionsinkomster och därmed även pensionärerna. Den särskilda skattereduktionen ersattes med ett högre allmänt grundavdrag från och med 2003. Mot bakgrund härav saknas skäl för utskottet att ställa sig bakom en uppräknings av de tidigare ATP-pensionärernas pensioner.

Med det anförda anser utskottet att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster såvitt avser socialavgifterna för 2010 bör tillstyrkas. Finansutskottet bör därmed i berörda delar avstyrka motionerna Fi260 yrkandena 4 och 17, Fi261 yrkandena 4 och 8, Fi299 yrkandena 10, 14–16, 34 och 45, Sk412 yrkandena 1–3 och Fi262 yrkandena 3 och 18.

Stockholm den 20 oktober 2009

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Riviére (m), Ronny Olander (s), Solveig Zander (c), Siw Wittgren-Ahl (s), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Kalle Larsson (v), Fredrick Federley (c), Gunvor G Ericson (mp), Marianne Watz (m), Jasenko Omanovic (s), Finn Bengtsson (m) och Emma Carlsson Löfdahl (fp).

Avvikande meningar

1. Socialdemokraterna (s)

Veronica Palm (s), Ronny Olander (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s) och Jasenko Omanovic (s) anför:

Utgiftsområdena 8, 10 och 12

Enligt vår mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Socialdemokraterna redovisar för 2010–2012. Vi föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi260 yrkandena 5 och 8.

Statsbudgetens inkomster

Vi anser att den nedsättning av socialavgifterna för unga som infördes den 1 januari 2009 ska avskaffas. I stället vill vi att arbetsgivaravgifterna tillfälligt sänks med 15 procentenheter för enmansföretagare som gör sin första anställning. Denna nedsättning, som bör gälla under 2010 och 2011, kommer att stimulera entreprenörer att anställa. Mot bakgrund härav föreslår vi att finansutskottet tillstyrker motion Fi260 yrkandena 4 och 17.

2. Vänsterpartiet (v)

Kalle Larsson (v) anför:

Utgiftsområdena 8 och 10–12

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Vänsterpartiet redovisar för 2010–2012. Jag föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi261 yrkandena 5 och 6.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Jag föreslår att utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 tas upp med 1 900 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit. Utgiftsökningen är en följd av vårt förslag om att vissa ATP-pensioner ska räknas upp med 6 procentenheter. Därmed bör finansutskottet tillstyrka motion F261 yrkande 8.

Statsbudgetens inkomster

Enligt min mening bör den nedsättning av socialavgifterna för unga som infördes den 1 januari 2009 avskaffas liksom den generella nedsättning av socialavgifterna med 1 procentenhet som infördes vid samma tidpunkt. Jag förordar i stället en kraftfull satsning som får betydelse i första hand för

mindre företag. Den innebär att arbetsgivaravgifterna sänks med 5 procentenheter på lönesummor upp till 800 000 kr och att egenavgifterna sänks med 7,5 procentenheter, dock högst 15 000 kr per år. För att öka viljan att anställa bör arbetsgivaravgifterna sänkas till 10,21 % för den först anställda. Vidare bör avdrag på arbetsgivaravgifterna medges för cykel om arbetsgivaren köper en cykel till den anställda för högst 5 000 kr. Dessutom anser jag att sjuklöneperioden för mindre företag ska slopas, vilket medför en kostnad för staten, samt räknar med minskade inkomster till statsbudgeten till följd av Vänsterpartiets förslag om att vissa ATP-pensioner ska räknas upp med 6 %. Mot bakgrund härav föreslår jag att finansutskottet tillstyrker motionerna Fi261 yrkandena 4 och 8, Fi299 yrkandena 10, 14–16, 34 och 45 och Sk412 yrkandena 1–3.

3. Miljöpartiet de gröna (mp)

Gunvor G Ericson (mp) anför:

Utgiftsområdena 8 och 10–12

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Miljöpartiet de gröna redovisar för 2010–2012. Jag föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi262 yrkandena 4 och 6.

Statsbudgetens inkomster

För att underlätta för små företag att växa och utvecklas bör arbetsgivaravgifterna generellt sättas ned med 10 procentenheter på lönesummor upp till 740 000 kr. Vidare bör soloföretagare endast betala ålderspensionsavgiften för den först anställda under det första året. Den nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga som infördes den 1 januari 2009 bör däremot avskaffas. Mot bakgrund härav föreslår jag att finansutskottet tillstyrker motion Fi262 yrkandena 3 och 18.